

Lunds universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Barbro Molander
BESLUT

2005-05-31
Reg.nr 31-245-05

Anmälan mot Lunds universitet avseende utbytesstudier

Anmälan

NN har i anmälan till Högskoleverket anfört bl.a. följande. Han är inskriven vid Lunds tekniska högskola (LTH) vid Lunds universitet, där han sedan år 2000 studerar datateknik. Sedan år 2003 studerar han vid RWTH i Aachen, Tyskland inom ramen för TIME-programmet. Det är ett utbytesprogram och han har under utbytestiden hållit stadig kontakt med internationella kontoret vid LTH som är ansvarigt för utbytesprogrammen vid universitetet. När han gav sig iväg blev han informerad om att det ännu inte existerade något avtal om utbyte mellan LTH och RWTH. Båda lärosätena var dock med i TIME-programmet och ett avtal skulle skapas under studiernas gång. För att båda lärosätena skall kunna godkänna respektive lärosätets examen måste i ett avtal regleras vilka kurser som skall ingå. Han har meddelat internationella kontoret vilka kurser han har läst och frågat hur det går med avtalet men har antingen fått tomma löften tillbaka eller inget svar alls. Han blev senast lovad att avtal skulle vara klart före julen 2004.

Han har alltså läst tre terminer av fyra vid RWTH och något avtal har ännu inte presterats av de inblandade lärosätena. Han har kommit så långt i sina studier att han måste ha ett avtal för att kunna avlägga de huvuddiplomexamina som krävs närmast inom ramen för programmet. Annars måste han försöka skriva in sig som vanlig student vilket innebär studieavgifter och att det kommer att ta ytterligare 1,5–2 år att ta examen. Tyvärr har han blivit tvungen att påbörja den processen. Enligt uppgift i februari 2005 från hans handledare i Aachen har en förfrågan om att sluta ett TIME-avtal först nu kommit från LTH. Uppgiven anledning att detta inte gjorts tidigare var sjukdom. Hans avsikt med studierna i Aachen har hela tiden varit att studera som utbytesstudent och inte att bli inskriven som en vanlig student.

Utredning

Yttrande

Högskoleverket har anmodat Lunds universitet att yttra sig över anmälan. Lunds universitet har i huvudsak anfört följande.

TIME-nätverket (Top Industrial Manager of Europe) bildades under 1980-talet och består i dag av ett femtiotal ledande universitet och tekniska högskolor i Europa. Syftet med samarbetet är att studenterna vid de samarbetande högskolorna skall få två examina. Examenskraven vid de båda högskolorna inom nätverket uppfylls genom att den enskilde studentens studier tillgodoräknas. Detta styrs av individuella kursplaner. När alla kriterier för examen vid den ena högskolan är uppfyllda, kommer även examen från partnerhögskolan att utfärdas. Avtalen i sig har utvecklats till att vara ramavtal. Till detta upprättas en individuell studieplan för varje student.

Lunds tekniska högskola vid Lunds universitet (LTH) kom med i samarbetet inom TIME-nätverket år 2000 som associerad medlem. För att bli fullvärdig medlem krävs att högskolan under två år kan visa påbörjat samarbete med minst två andra högskolor i nätverket och studentmobilitet. Vid LTH beslutade man att studenternas intresse skulle styra vilka andra högskolor man skulle samarbeta med. Detta innebär att studenterna inte visste exakt vad som krävdes av dem när de lämnade Lund, men att de skulle få besked under sin utlandsvistelse.

Intresset för studier genom TIME-nätverket var stort redan från början och har stadigt ökat sedan första utlysningen år 2001. Detta innebär att LTH skall skriva många avtal med respektive högskola, vilket är en lång och tidsödande process eftersom båda parter studieprogram måste gås igenom och jämföras på kursnivå. Utformningen av det studieprogram varje enskild student skall följa sker i samråd med mottagande högskola och utbildningsledaren vid programmet i Lund. Utbildningsledaren måste godkänna föreslagen studieplan vid partneruniversitetet utifrån examenskraven vid LTH.

NN ansökte om att få läsa vid RWTH Aachen i Tyskland. Den tyska högskolan accepterade att ta emot honom. Överenskommelsen skedde muntligen mellan högskolorna vid årsmötet inom TIME-nätverket. NN lämnade Lund under hösten 2003 för att vid RWTH Aachen läsa vidare inom ämnet datateknik. Innan han åkte lämnade han in blanketten "Studiekontrakt för utresande studenter vid LTH". Detta kontrakt innebär att utbildningsledaren vid LTH godkänner en studieplan i förväg. Studieplanen skall också godkännas av utbildningsledare i Aachen.

NN var i Lund i augusti 2004 och träffade då den aktuelle utbildningsledaren vid LTH. De diskuterade de kurser NN läst och skulle läsa under läsåret 2004/2005. NN:s planer godkändes då med avseende på den

civilingenjörsexamen han så småningom skall få ut vid LTH. Godkännandet lämnades vid detta tillfälle muntligen, eftersom kontraktet redan skrivits under ett år tidigare. Kraven för civilingenjörsexamen vid LTH avseende NN:s studier är således uppfyllda. Däremot är det ännu inte klart huruvida NN:s studier kommer att tillgodoräknas vid RWTH Aachen.

NN har från LTH fått besked om att hans studier i Aachen kommer att tillgodoräknas honom i hans examen vid LTH. Frågan om tillgodoräknande av hans studier vid LTH är således löst. Problemet synes i stället vara vad NN kan tillgodoräkna sig i sin examen vid RWTH Aachen, något som avgörs av den tyska högskolan. Med anledning av den uppkomna diskussionen har dock LTH på nytt tagit upp diskussioner med RWTH Aachen för att reda ut avtalsfrågan.

Något skriftligt avtal mellan LTH och RWTH Aachen avseende NN:s studier har inte upprättats. Enligt uppgift från LTH har LTH för närvarande gjort vad de kan för att få till stånd ett avtal. Det är nu upp till RWTH Aachen att gå vidare med frågan. LTH har därifrån fått upplysning att ett avtal troligen inte kan vara klart förrän vid halvårsskiftet 2005. LTH har av berörda vid RWTH Aachen bett att få besked om det finns något som LTH kan göra för att påskynda processen med avtalsfrågan eller om högskolan i Tyskland behöver någon mer information från LTH för den fortsatta processen. RWTH Aachen har bett att få återkomma till LTH om så är fallet.

Anmälarens svar

NN har vid telefonkontakt med Högskoleverket den 7 april 2005 upplyst verket om att han numera antagits som tysk student och att han inte behöver betala någon studieavgift.

Högskoleverkets bedömning

Allmänt om utbyte

En studieplats enligt ett universitets eller en högskolas utbytesprogram innebär att lärosätet kommit överens med ett partneruniversitet utomlands om att byta studenter. Universiteten och högskolorna har ett stort antal utbytesprogram. De flesta är s.k. ämnesspecifika program med universitet i Europa inom ramen för ERASMUS eller Nordplusprogrammen. Lärosätena har också s.k. generella utbytesavtal främst med universitet utanför Europa. Samarbetet formuleras i avtal och syftet är att underlätta för studenten att studera i ett annat land. I avtalen regleras i allmänhet bl.a. vilka förkunskapskrav som ställs på studenten och överenskommelser om tillgodoräknande av genomförda studier.

Utbytesstudier innebär för en student att han eller hon gör ett uppehåll i sina studier vid universitetet för att fullfölja en del av sitt studieprogram utomlands.

Ett lärosäte får ersättning för helårsstudenter för de studenter som gör studieuppehåll för att bedriva en del av sina studier på utbytesprogram vid

utländskt universitet motsvarande högst 80 poäng. Studenterna skall för utlandsvistelsen ha fullgjort minst 40 poängs studier vid berört lärosäte, (se Regleringsbrev för anslag till universitet och högskolor, budgetåren 2003, 2004, 2005).

Högskoleverket har i sin rapport *Utbytesstudenter inom Erasmus och deras rättssäkerhet* (Högskoleverkets rapportserie 2002:42 R) undersökt vissa frågor som har betydelse för Erasmusstudenternas rättssäkerhet. Samma frågor har också betydelse för utbytesstudenter inom andra utbytesprogram.

Högskoleverket har bl.a. anfört att varje lärosäte bör använda sig av undervisningsavtal eller liknande dokument som underlättar studiernas fulla tillgodoräknande. Lärosätena bör se till att den utresande studenten i förväg har undertecknat avtalet som också skall skrivas på av sändande och mottagande lärosäten. Regelmässig uppföljning bör ske i de fall den utresande studenten varit tvungen att ge sig iväg utan att ha ett i förväg undertecknat undervisningsavtal. Ambitionen bör vara att få till stånd en av alla parter undertecknad överenskommelse så snart det är möjligt.

Verket har i rapporten också redogjort för vilka konsekvenser som kan tänkas bli följden av att en student på grund av ett uteblivet utbytesavtal inte kan anses som en Erasmusstudent (utbytesstudent). Studenten blir i stället en s.k. freemover, vilket innebär att han eller hon ordnar utlandsstudierna på egen hand och således inte har något avtal med hemuniversitetet och det utländska universitetet att falla tillbaka på. Verket har bedömt att detta kan få konsekvenser avseende avgifter, studiemedel, antagning och tillgodoräknande. Vidare påpekas i rapporten att det finns försäkringsskydd som gäller för utbytesstudenter.

TIME-programmet

Ecole Centrale Paris är det universitet i Europa som styr TIME. Enligt uppgifter om TIME på Ecole Centrale Paris webbsida består TIME-nätverket av ett antal ledande universitet och tekniska högskolor i Europa. Genom bilaterala avtal om studentutbyte godkänner hemuniversitetet och det utländska partneruniversitetet ett studieprogram där studenten efter i regel två års utlandsstudier kommer att erhålla examen från såväl hemuniversitetet som det utländska lärosätet. Syftet är att utbilda "bikulturella" ingenjörer. Programmet är godkänt av EU och TIME-studenten kan få Erasmus-stipendium under första året.

NN:s studiekontrakt

LTH har gett in ett studiekontrakt för utresande studenter som NN har undertecknat tillsammans med utbildningsledaren på LTH. Ingen individuell studieplan har dock upprättats för NN. Utbildningsledaren skrev följande i ett yttrande som bilades studiekontraktet.

NN är antagen till TIME-utbytet med RWTH, Aachen. Uppläggningsen av hans studier kommer inte att bli klar förrän NN har anlänt till Aachen och diskuterat med sin handledare där. När detta är klart kommer NN att diskutera studieplanen med mig och den kommer att godkännas på sedvanligt sätt.

Bedömning

NN påbörjade sina studier vid RWTH hösten 2003 inom ramen för utbytesprogrammet TIME. Programmet berättigar till Erasmusstipendium under det första året. En förutsättning för TIME-utbytet och även för ett Erasmusstipendium är att en överenskommelse träffas mellan parterna om bl.a. en individuell studieplan för studenten. Av orsaker som för Högskoleverket är okända har det ännu inte träffats någon sådan överenskommelse mellan LTH och RWTH. Detta kan dock inte läggas NN till last. Han har gjort vad han har kunnat i form av kontakter med både sin handledare vid RWTH och med internationella kontoret vid LTH för att få till stånd en överenskommelse om sitt studieprogram.

Såvitt framgår har något fruktbart initiativ för att träffa en överenskommelse om en individuell studieplan för NN inte tagits från LTH:s sida förrän i vart fall slutet av 2004 då redan tre av fyra terminer förflutit. Något samråd mellan RWTH och utbildningsledaren vid LTH har inte ägt rum. Utbildningsledaren har visserligen godkänt studieplanen för tillgodoräknande vid LTH, men en överenskommelse om att studierna också ger examen vid RWTH saknas fortfarande. Bristen på skriftligt avtal mellan lärosätena har medfört att NN inte kunnat tentera inom ramen för TIME-utbytet. Han har i stället varit tvungen att nu skriva in sig som en vanlig student. Detta får konsekvenser för både honom och Lunds universitet. Universitetet har inte längre rätt till studentpeng för honom och hans egen situation förändras på ett för honom negativt sätt. Han löper nu risk att behöva förlänga sina studier för att få den utlovade examen vid RWTH. Kanske måste han dessutom i framtiden betala studieavgifter för denna förlängda utbildning. Att inte längre vara utbytestudent kan vidare få konsekvenser för studiemedel och försäkringar.

Högskoleverket anser att universitetet har ett ansvar för att inom rimlig tid verka för att erforderliga avtal för ett överenskommet studentutbyte träffas mellan parterna. Detta bör göras helst före studentens utresa eller i varje fall så snart studenten kommit på plats och har gjort vad som ankommit på honom eller henne för att hålla sin del av överenskommelsen.

Högskoleverket ställer sig därför kritiskt till att universitetet inom ramen TIME-programmet har låtit NN åka i väg på utbyte utan att inom rimlig tid därefter samråda med RWTH och försäkra sig om att en överenskommelse träffas om NN:s studiegång. Konsekvensen av universitetets underlåtenhet har blivit att NN nu mot sin vilja inte längre studerar inom ramen för TIME-programmet utan i stället är inskriven som en vanlig student vid RWTH.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-05-31

Reg.nr 31-245-05

Sid 6

Omständigheten att LTH efter NN:s anmälan till Höskoleverket arbetar för att få ett avtal till stånd kan inte föranleda annan bedömning.

Höskoleverket förutsätter att universitetet fortsätter att arbeta för att ett avtal snarast träffas med RWTH så att NN kan fullfölja sina studier och få en examen vid RWTH inom ramen för TIME-programmet.

Höskoleverket förutsätter vidare att universitetet ser över sina rutiner för avtal inom utbytesprogrammen i syfte att undvika liknande situationer i framtiden.

Höskoleverket avser att under hösten 2005 följa upp ärendet.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Barbro Molander. I ärendets handläggning har verksjuristen Anders Mellstrand deltagit.

Annica Lindblom
chefsjurist

Barbro Molander
verksjurist

Kopia till:
NN